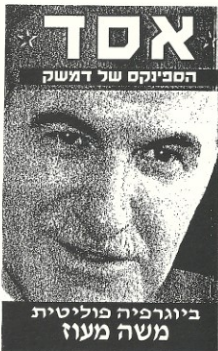

היהודים הם מיעוט אמולטי שאין לו ענין ואפשרות לחתור תחת השלטון. הוא למד זאת, בדרך הקשה, שעליו להיות שבניעות, להתעסק רק בעניני תד הקהילה - כך שמצב היהודים סביר בהשוואה לאחרים. לקבוצות אחרות שהצטרפו לאופוזיציה נגד שלטון המיעוט העלאווי שם, נגזר דין כרת.

גם בהשוואה למשטר הקודם בסוריה, דהיינו זה של אתאסי וג'ייד ששלטו בין השנים השישים ושש עד שבעים, הרי שמצב היהודים השתפר תחת שלטון אסד. הנימוק לכך הוא שאדם הונו בעל מודעות רבה ליחסי ציבור, בעיקר במה שקשור ממבר, הוא רצה להופיע כן כאדם אחראי, טוב מוקדמי, ומוכן - במידת מה - להענות לרצונות המערב.

— בחזרה לשנות הארבעים. רואים אז אנוחנו התמוכות מולטיות משפמעות: סוריה תנונה שליטה של צרפת שלפני וישי - לפני מלחמת העולם, צרפת של וישי, אח"כ השמפה בריטית, ולבסוף המעבר לעצמאות. מהי המשמעות לכך לגבי הקהילה היהודית בסוריה!

היהודים עברו התמוכות בשנים אלו. תקופת המנדט הייתה תקופה די טובה ליהודים - הם השתלבו בחיי המסחר, בפר" למנט... למעשה, תמכו הצרפתים, במדרי ניות במיעוטים נגד הרוב. גם תחת שלטון וישי וזאת תחת השמפה הבריטית מצבם היה תקין. יחד עם זאת היה לז עורב של מונדמטוליים איסלמי שניסה לפגוע בהם. בסוף שנות הארבעים, תמכו החוגים הליי ברלים בסוריה בקיומו של משטר דמו

קרטי פרלמנטרי, שבו היהודים אזרחים רצויים. ב-1947, חל מפנה בעקבות החלטת האו"ם על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, אז, גלגל הלאומנות בעולם הערבי ובסוריה. היהודים התחילו לעובד את סוריה. חלק לא קטן מהם, עזב לעולם הרחב מעבר לים - לדוגמה הקהילה הגדולה, העשירה והדומננטית בארצות הברית בברוקלין, באטלנטיק אינדי. יחד עם זאת, חלק גדול מהיהודים עלה ארצה ונקלט גם בצורה טובה. אנוחנו חיביים לרובי רשמי הלאומנות בסוריה היו ועודם זכרי לאומנות פאן-ערביים; מכאן, אחדותם הרבה של הסורים לנושא הפלסטיני.

בסוף שנות הארבעים, מבטלים את היצוג היהודי בפרלמנט הסורי. משנת 1949, נאסרה הגירת היהודים מסוריה באופן רשמי - אך היהודים מצאו את הדרך החוצה.

עם עליית הבעת' לשלטון ב-1963, הוא הנהיג משטר חוק, עם זרועות משטרתיות חזקים במיוחד, דבר שהכביד ומכביד על הקהילה היהודית בסוריה.

— פרסמת ספר בשם "אסד, הספינקס של דמשק". מה המשקל של החילופין בשנת 1970, עם עליית אסד לשלטון? האם היה לכך השפעות על תוהמי החיים השונים של הקהילה היהודית?

ביגוד למשטרים הקודמים של ג'ייד ואתאסי, התחילה עכשיו תקופה של יציבות במשטר, עם פחות כניעות ללחצים מקומיים וחיצוניים ופחות מניעת במע"י טיים. בתקופת ג'ייד למשל, ניצלו הפלסטינאים, תושבי מחנה ירמוק, את חולשת המשטר ואי-יציבותו, והתעמרו ביהודים אסד הבטיח יציבות, שנמשכת זה כבר שמונה עשרה שנה. אין אסד ליברל גדול או דמוקרטי דולי; להיפך, הוא אכזר מאוד; אין חזק שהשילט משטר נשי אוות, סמכותי, ריכוזי.

אחת התמונות של שלטונו היא הפת"ח חות כלפי המערב, לא בגלל נטייה פרו-מערבית, אלא בגלל הנטייה לתמוך בין המעצמות. לזכות בתמיכה חקית של המערב, וגם לתקוע טריז בין ישראל ואר"צות הברית. חשוב לו איפה להופיע בדעת הקהל האמריקאית והאירופאית כאיש אחראי, שקול, שאפשר לעשות אתו עסק. ראה איך שולץ וקרפי מבקרים לפני מספר חודשים בסוריה. אסד גם אינו סוגר תקשורת עקיפה עם מספר קטן של מנהיגים יהודים ממערב שמצאם מסוריה, ואין הוא שוכח מידת השפעת הקהילות היהודיות מסוריה בארצות הברית. הוא ניסה להופיע כאדם המגן על הקהילה היהודית שלו, בטעמו הוא.

הוא גם מנסה להוכיח שהשיטה הסורית לטפל ביהודים הינה צודקת יותר מאשר השיטה הישראלית המונצת על ידו כגזענית, שובניסטית וכדומה. מובן, אין העולם מקבל בקלות את מה שהוא מנסה לשדר - אבל, הוא בשלו. ההצאה היא, שמצבם של היהודים הינו טוב יותר ביחס לתקופות הקודמות. אני מניח שהוא גם תמש בהם גם כקף מול ישראל. אמנם הוא טוען שציונות ויהדות אינם דתיים, ושהיהודים הם אזרחי מדינותיהם - כולל סוריה, אבל, אם אסד ייקלע למצב קשה, הרי שעלול הוא בן-רצע לשנות את מה שהוא משדר ומן רב, ולהשתמש ביהודים שישם שם כבני עורבא לכל דבר. אל לנו לשכוח שאסד הוא פרמנטי, שביטונו שלו הוא משתנה ומשנה ומסרוי בהתאם להתפתחות צרכיו וסביבתו. הוא אף לא היסס לקטוע שביטות האכזריות ביותר, כדי להגיע למחוז פצו: ראה איך הוא טבח בבני עמו בחמת.

— בן-גוריון אמר שיש מומחים רבים בכל תחום תחום, אך אין מומחים לתחום העתידי. אף על פי כן, האם ניתן לחזות מה יקרה אחרי אסד? ומה יהיו החלופות השונות אחרי? מה יקרה ליהודים!

והיו שאלה קשה, גם משום קשה לחזות אירועים כאלה, וגם בגלל ריבוי המרכיבים וסבך הנושא. יחד עם זאת נראה לי שאם אסד ישתלק מהבמה, תקום אז הנהגה קולקטיבית של עלאוים וסונים הנמצאים כיום בעמדות מפתח בשלטון. הנהגה זו תנסה להמשיך בדרכו של אסד. זאת, משום שהאלטרנטיבה תהיה עבורם גרועה יותר, והיא השתלטות האחים המוסלמים על השלטון בסוריה. אם אכן יעלו האחים המוסלמים לשלטון, מצב היהודים יהי קשה ביותר - זאת בגלל תפיסתם הדתי-משמעתית נגד היהודים. לעומת זאת, אם תקום - כפי שאני משער - הנהגה ממשיכה בדרכו של אסד, אזי, לא יהיה שנינו משמעותי כלפי יהודים. ישנה כמובן אפשרות נוספת ש קשה במיוחד לחזותה עכשיו, והיא הסדר שלום עם ישראל, דבר שיקל ויוציא את היהודים לחופש.

